

پرداخت تسهیلات تمدید شد

با ابلاغیه رئیس جمهور بانک‌های عامل مکلف شدند نسبت به تمدید فرایند پرداخت تسهیلات تکلیفی پرداخت‌نشده، تا پایان تیر ماه ۱۴۰۴ اقدام نمایند. به گزارش خبرنگار اقتصادی خبرگزاری تسنیم، مصوبات هشتاد و نهمین جلسه شورای عالی اشتغال مورخ ۱۴۰۴/۰۱/۲۵ طی نامه شماره ۶۰۰۳۱ مورخ ۱۴۰۴/۰۴/۱۱ توسط وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی و دبیر شورای عالی اشتغال ابلاغ شد. در بند ۵ این ابلاغیه آمده است: با توجه به عملکرد پایین پرداخت تسهیلات تکلیفی (بر اساس تبصره ۲ قانون بودجه ۱۴۰۳)، به‌منظور جلوگیری از نارضایتی متقاضیانی که به شبکه بانکی معرفی شده اما موفق به دریافت تسهیلات نشده‌اند بانک‌های عامل مکلفند نسبت به تمدید فرایند پرداخت تسهیلات تا پایان تیرماه ۱۴۰۴ اقدام کنند.

کلاهبرداری با آرم و عنوان بانک مرکزی

بانک مرکزی اعلام کرد: برخی افراد سودجو در شبکه‌های اجتماعی با راه‌اندازی صفحه، اقدام به تبلیغات درخصوص پرداخت وام تحت عناوین مختلف کرده‌اند که این صفحات صرفاً دامی برای کلاهبرداری، از بین بردن سرمایه افراد و جذب مخاطب است. طبق آنچه بانک مرکزی اعلام کرده است، تمام صفحات مرتبط با اعطای وام که در شبکه‌های اجتماعی از جمله اینستاگرام، تلگرام و سایر شبکه‌های اجتماعی در حال فعالیت هستند، هیچگونه ارتباطی با بانک مرکزی و شبکه بانکی ندارند و برای معرفی خود از آرم و عنوان بانک مرکزی و شبکه بانکی سوءاستفاده می‌کنند. بر این اساس از هموطنان تقاضا می‌شود هوشیار باشند و هرگز به این تبلیغات فریبیده توجه نکنند.

بورس دوباره ریخت

تنها یک روز پس از رشد بازار سرمایه، امروز این بازار بیش از ۵۱ هزار واحد کاهش یافت و شاخص کل ضمن رسیدن به رقم دو میلیون و ۶۵۸ واحد کانال ۲/۷ میلیون را که دیروز تصاحب کرده بود، از دست داد. به گزارش ایسنا، دیروز (سه‌شنبه) شاخص کل بورس اوراق بهادار تهران ۵۱ هزار و ۶۵۸ واحد افت کرد و به رقم دو میلیون و ۶۵۸ هزار و ۲۳۸ واحد رسید. این در حالی است که روز دوشنبه در پی اختصاص خط اعتباری ۶۰ هزار میلیارد تومانی به بازار سرمایه، این بازار پس از یک هفته کاهش ۱۹ هزار واحد رشد کرده بود. شاخص هم‌وزن نیز ۱۰ هزار و ۱۸ واحد کاهش داشت و در عدد ۸۳۶ هزار و ۹۹ واحد ایستاد. دیروز تعداد سهام مثبت بورس ۱۳ عدد و سهام منفی ۳۲۱ عدد بود. تعداد خریداران به بیش از ۴۲ هزار نفر رسید. به طور کلی بازار ۱۰۸۹ درصد کاهش داشت. همچنین دیروز ۱۹۶ هزار فقره معامله به ارزش حدود ۱۸ هزار میلیارد تومان در بازار سهام انجام شد.

دولت‌های مختلف این ظرفیت را برای بخش خصوصی و دیگر ارکان اقتصاد ایجاد کرده‌اند که با خروج بخش اقتصادی نهادهای نظامی، اقتصاد کشور دچار مشکل نشود؟

امروز بخش قابل توجهی از اقتصاد متعلق به بخش نظامی است. این بخش با توجه به قدرت مستقل اقتصادی زیادی که طی سال‌ها ایجاد کرده و با توجه به اینکه امکانات نظامی و امنیتی و اطلاعاتی ایران را نیز در اختیار دارند، قابلیت تشکیل یک قطب مستقل برای ورود به بسیاری از تصمیمات در مسائل اقتصادی و سیاسی و داخلی را به‌طور غیرمستقیم داراست و برخی عقیده دارند که یک «دولت پنهان» در حال شکل‌گیری است که در حال خریداری اموال و دارایی‌های دولت است. با وجود تبلیغاتی که در کشور در مورد واگذاری‌ها از بخش دولتی به بخش خصوصی انجام می‌شود، در عمل دارایی‌ها از دولت به بخش خصوصی که سهم قابل اعتنای آن متعلق به بخش نظامی است، منتقل می‌شود. در این شرایط بعضاً عدم دسترسی سازمان بازرسی و سایر دستگاه‌های نظارتی به اطلاعات عملکرد این بخش‌ها و مشخص نبودن نسبت این ارگان‌ها با سیاست‌های خصوصی‌سازی دولت در برخی حوزه‌های اقتصاد، راه را برای ورود بخش خصوصی به عرصه اقتصاد تنگ کرده است.

هرچند اقتصاددانان از دولت خواسته‌اند که زمینه خروج نظامیان از اقتصاد را فراهم کند اما به راهکار اجرای این توصیه نپرداختند. در واقع از دو منظر دولت برای اجرای این راهبرد دچار مشکل خواهد بود: اول اینکه، بخش نظامی که از سلاح، ثروت و قدرت و نفوذ برخوردار است آیا به خروج از اقتصاد رضایت می‌دهد؟ به عبارت دیگر با چه سازوکاری می‌توان آنها را متقاعد به واگذاری کرد؟ دوم اینکه، در صورت گذر از مرحله اول و متقاعد کردن بخش نظامی برای خروج از اقتصاد، چه کسی یا کسانی می‌توانند جایگزین آنها شوند؟ آیا بخش خصوصی پرقدرتی در کشور وجود دارد که به عنوان یک آلترناتیو بتوان آن را مطرح کرد؟ اگر چنین قدرت و ثروتی در دست بخش خصوصی وجود دارد چرا در دهه‌های گذشته که سال‌های طلایی واگذاری را پشت سر گذاشتیم، بخش خصوصی قدرتمندی برای خرید دارایی‌های دولت اعلام موجودیت نکرد؟

نهادهای و بنیادها به‌عنوان بازیگران بزرگ اقتصاد علاوه بر حضور در بخش‌های استراتژیک و کلان، نقش پررنگی هم در فعالیت‌های خرد و صنایع کوچک و کسب‌کارهای نوپا دارند. در یک بررسی تحقیقی از زیرمجموعه‌ها و شرکت‌های تابعه چهار نهاد نام‌آشنا، ۴۱۸ شرکت و هلدینگ ثبت‌شده به چشم می‌خورد که در بیشتر موارد همین شرکت‌های زیرمجموعه، خود نیز زیرمجموعه‌های متعدد و گسترده‌ای دارند. ۴۱۸ شرکت استخراج‌شده از سایت‌ها، بخشی از شرکت‌های زیرمجموعه است و در جست‌وجویی که انجام دادیم، موفق به یافتن نام تعدادی از شرکت‌های تابعه نشدیم. مالکان بزرگ در شرکت‌های زیرمجموعه از ۰/۲ درصد تا صددرصد سهام دارند و انواع شرکت‌های بورسی، غیربورسی، مدیریتی و غیرمدیریتی را راهبری می‌کنند. تعدادی از این شرکت‌ها توسط این مالکان بزرگ تأسیس شده‌اند و تعدادی دیگر در قالب رفع رد دیون دولت به آنها واگذار شده است اما نهایتاً نتیجه کار، تبدیل شدن نهادهای ابرهلدینگ‌های اقتصادی است.

توقف رانت‌جویی و فساد

از موارد اقتصادی دیگری که در این بیانیه به آن اشاره شده، موضوع رانت و فسادهای ایجادشده در این زمینه است. دولت‌های دوده‌ه اخیر بارها با فسادهای مالی و ارزی عجیبی روبه‌رو شده‌اند که بسیاری از کارشناسان دلیل آن را قوانین غیرشفاف و عدم نظارت دقیق بر عملکرد مسئولان می‌دانند. نمونه بارز آن پرونده معروف چای دیش است که فساد ارزی صورت گرفته در آن دامان دولت سیزدهم را لک‌دار کرد. در این پرونده نزدیک به ۲/۴ میلیارد دلار فساد ارزی رخ داد و در نهایت به اتهام معاونت در اخلا در ساداتی‌نژاد، وزیر وقت جهاد کشاورزی به اتهام معاونت در اخلا در نظام اقتصادی کشور به دو سال و رضا فاطمی امین، وزیر صنعت،

توصیه اجرا نشدنی

واکاوی بیانیه‌ای که با امضای ۱۸۰ اقتصاددان خواستار تغییر پارادایم حاکم بر نظام حکمرانی شده است

علی ایوبی

گزارشگر هم‌میهن

واگذاری ۱۳۴ هزار میلیارد تومان از فروش نفت به نیروهای مسلح در سال جاری، جزو آخرین تصمیماتی بود که برای پررنگ‌تر شدن نقش نیروهای مسلح در اقتصاد گرفته شد. هرچند تخصیص نفت به جای پول از دولت‌های قبل شروع شد اما در دولت چهاردهم و در بودجه سال آینده نیز این رویه ادامه پیدا کرده؛ به‌طوری که بودجه ۱۳۴ هزار میلیارد تومانی که به نیروهای مسلح اختصاص داده قرار است از طریق واگذاری نفت خام تأمین شود؛ کاری که در دولت‌های قبل نیز صورت گرفت و شرایط تحریمی آن را ادامه‌دار کرده است. ورود نیروی نظامی به اقتصاد از اوایل دهه ۸۰ شدت گرفت و در این سال‌ها چنان عمیق شده که جداسازی این دو بخش ناممکن به‌نظر می‌رسد. با این حال جمعی از اقتصاددانان و اساتید دانشگاه از رئیس دولت چهاردهم خواستند به ترویج این دو بخش پایان دهد. هرچند در این بیانیه فقط به ذکر درخواست اکتفا شده و راهکار مناسب برای اجرای آن ارائه نشده است. ۱۸۰ اقتصاددان و استاد دانشگاه، در بیانیه‌ای که خطاب به مردم ایران و مسعود پزشکیان رئیس جمهور نوشته شده، با محکوم کردن تجاوز و حمله اسرائیل و آمریکا به کشور، خواستار تغییر پارادایم حاکم بر نظام حکمرانی برای برون‌رفت از بحران کنونی شدند. در میان امضانندگان این بیانیه افرادی همچون، عباس آخوندی، موسی غنی‌نژاد، فرهاد نبیلی، مسعود نبیلی، علینقی خاموشی، حسین عبده‌تبریزی، محمد طیبیان، مسعود روغنی‌نجان، محمدحسین شریف‌زادگان، ولی الله سیف، داود سوری، مسعود ستاری‌فر، فرشاد فاطمی، بهروز هادی‌نوز، حسن درگاهی، مرتضی افقه، غلامعلی فرجادی، زهرا کریمی، محمود ختایی و بسیاری دیگر از پژوهشگران و اعضای علمی سایر رشته‌ها دیده می‌شود، با اشاره به «هنرهای سنگین جنگ» و «بحران‌های ساختاری در حوزه‌های اقتصاد، سیاست و روابط خارجی»، اصلاحات بنیادین در رویکرد نظام حکمرانی، پایان دادن به انحصار رسانه‌ای، تقویت شایسته‌سالاری و آزادی‌زدانیان سیاسی را به‌عنوان ضرورت‌های تضمین امنیت، ثبات و توسعه ایران معرفی کرده است. این بیانیه همچنین خواستار خروج نیروهای نظامی از اقتصاد و بازنگری در سیاست‌های ارزی و مالی برای مقابله با رانت‌جویی، فساد و اخیال اعتماد عمومی شده است. در متن بیانیه دو نکته مهم اقتصادی وجود دارد: آنجا که به سیاست‌های پولی اشاره می‌کند: «سیاست‌های پولی، ارزی، تجاری و مالی به‌گونه‌ای تنظیم شود که زمینه رانت‌جویی و فساد را از بین ببرد و از سوی دیگر، بهره‌مندی نهادهایی متوقف شود که با وجود گسترش هشداردهنده فقر همگانی، خارج از کنترل و نظارت تعریف‌شده و بدون شفافیت، از منابع عمومی تغذیه می‌شوند و امتیازات فراوانی را مورد استفاده قرار می‌دهند.» و موضوع دوم که رویکردی به بخش خصوصی و خلق ثروت از نیروهای نظامی است: «بر ضرورت خروج نیروهای نظامی از امور بنگاه‌داری و فعالیت‌های اقتصادی و تمرکز آنها بر امور مربوط به حوزه‌های مستقیماً مرتبط با امور نیروهای مسلح تأکید می‌شود.»

فرشاد فاطمی

استاد اقتصاد دانشگاه

صنعتی شریف:

به نظر می‌آید سیستم

حکمرانی در زمان

بحران، هشدارها را

بیشتر جدی می‌گیرد

مانند فردی که دچار

سکته شده و در این

موقعیت به نکات و

توصیه‌های پزشکی

بیشتر توجه می‌کند.

به نظر می‌رسد اکنون

زمان مناسبی است

که این هشدارها داده

شود

نیروی نظامی؛ به جای خود

موضوع خروج نظامیان از بنگاه‌های اقتصادی، در چندین سال اخیر بارها به گوش رسیده است؛ اتفاقی که با پایان جنگ ایران و عراق رخ داد و نیروهای فنی و مهندسی نیروهای مسلح به دلیل تجاری که در جنگ هشت‌ساله به دست آورده بودند، برای بازسازی کشور نیز پیش قدم شدند اما در سال ۱۳۹۲، مرحوم حسن فیروزآبادی که رئیس ستاد کل نیروهای مسلح را بر عهده داشت، گفته بود: «هر زمان دولت احساس کند نیازی به امکانات نهادهای نظامی در حوزه اقتصادی ندارد، نظامیان آماده‌اند از فعالیت‌های اقتصادی خارج شوند.»

این خروج چنان مهم بود که محمدرضا عارف که در آن سال نامزد انتخابات ریاست‌جمهوری بود و اکنون معاون اول دولت مسعود پزشکیان است، در یکی از مناظره‌های انتخاباتی از حاکمیت یکپارچه یک جریان سیاسی بر اقتصاد کشور در طول هشت سال دولت احمدی‌نژاد و کنار گذاشتن سایر جریان‌ها از این عرصه گفته، و عنوان کرده بود: «یکی از دلایل این حاکمیت یکپارچه، حضور برخی از نظامیان و شرکت‌های وابسته به نهادهای نظامی در امور اقتصادی بوده است و این امر موجب شده فضا برای مشارکت بخش خصوصی تنگ‌تر شود و ما شاهد کمترین مشارکت بخش خصوصی در امور اقتصادی بوده‌ایم.» مرحوم اکبر ترکان نیز که سال‌ها سابقه وزارت در دولت سازندگی را داشت در همان دوران انتخاباتی در فیلم تبلیغاتی حسن روحانی به موضوع حضور نظامیان در اقتصاد اشاره کرده و گفته بود: «باید به برخی از مدیران فعلی کشور یک «به جای خود» داد تا به سر کار خود برگردند. جایی که در آن تخصص دارند. در خیلی از موارد، کار دیپلماسی هم به نظامیان واگذار شده درحالی که دیپلماسی ابزار مهمی برای بهتر شدن وضعیت اقتصادی است؛ بهتر است نظامی‌ها به جای خود برگردند و نقش نظامی‌گری خود را ایفا کنند و تخصص حرفه‌ای خود را دنبال کنند تا کار به دست افرادی باشد که زمینه تخصصی آن را دارند.» موضوع خروج نظامیان از اقتصاد بارها در دولت‌های یازدهم و دوازدهم پیگیری شد و وزیر دفاع در روزهای پایانی سال ۱۳۹۶ اینگونه گفت: «به دستور رهبری نیروهای مسلح مکلف به واگذاری بنگاه‌های اقتصادی شدند» «البته بازتاب چندانی نداشت. بعد از آن نیز حسن روحانی چند باری از موافقت رهبری با این موضوع گفت. او در اسفند سال ۹۷ و در دولت دوم خود در دیداری که با مدیران وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی وقت داشت، گفته بود: «رهبری بر اصلاح اقتصاد تأکید دارند و نسبت به نیروهای مسلح نیز همین نظر را دارند و چند بار فرمودند که نیروهای مسلح باید دست از اقتصاد بردارند و آن را به مردم واگذار کرده و به وظایف اصلی و سنگین خود بپردازند.»

چند ماه بعد در خرداد سال ۱۳۹۸ نیز بار دیگر از اشتباه رقابت بخش دولتی با بخش خصوصی گفت و با تأکید بر اینکه همه بخش‌های دولتی باید واگذار شود، عنوان کرد: «خوشبختانه مقام معظم رهبری هم با اینکه بخش‌های نظامی از اقتصاد بیرون بروند، موافق بودند و در مورد موضوع ادغام بانک‌ها نیز ایشان موافق بوده و حمایت کردند.»

اما پرسشی که در این میان می‌توان مطرح کرد این است که آیا